

Wanhoja muistoja

Uukuniemen ja Kesälahden
seurakunnista.

Kokoili

T u o m i.

Toinen vihko.

Vanhoja muistoja
Uukuniemen ja Kesälahden
seurakunnista.

Kokoili

T u o m i.

Toinen vihko.

Vanhoja muistoja Ufuniemen ja Kesälahden seurakunnista.

Toinen vihko.

III. Kesälahden seurakuntaa koskevia muistoja, wuodesta 1721 nykyaihoihin asti.

Rauhan saatua waikutti Mikael Ohlsonius kirkkoherrana Kesälahdella wuoteen 1727, jolloin hän kuoli. Hänen leskensä, Magdalena Hermigier kuoli myös täällä w:na 1761. Piispan tutkinnoissa, Helmikuun 15 p:nä 1728, anoiwat Kesälahtelaiset pappia, kuolleen kirkkoherransa sijaan, mutta kun papin palkasta ensin oli suostuttawa, määrättiin kirkkoherra Riteellä, Henrik Winter, kohtuullista palkintoa vastaan pitämään joka kolmas sunnuntai täällä jumalanpalvelusta. Tätä wäliaikaista tointa ei kumminkaan kauan kestänyt, sillä josamana wuonna saatiin oma kirkkoherra, nimeltä Mathias Nurenus. Kappalasta ei ensimmältä ollut eri seurakunnaksi tultua, mutta wuonna 1755 seurakunta suostui 20 tynnyrin palkasta „kowaa eloa,, ottamaan pitäjään=apulaisen. — Ja kun seurakunta tuli tuntemaan hyödyn ja siunauksen toisesta opettajasta, muutettiin pitäjään=apulaisen toimi kappalaisen wiraksi, ja palkka=eduista suostuttiin kokouksessa Tammiikuun 20 p:nä 1771. Palkka oli jokseenkin epätasainen, sillä köyhät

talot maksoiwat 8 kappaa, warakkaammat 10 ja rikkaimmat 12 kappaa eloa, jonka lisäksi mainitaan tulona 2 leipää ja „tavalliset pienet saatawat talosta.“

Ennen on jo mainittu, että wanha, tuo yhteisen seurakunnan kaikkein ensimmäinen kirkko jäi Kesälahden puolelle, joka alkuaankin vähäpätöinen, nähty olleen rappiutilassa. Niinan likellä entisen kirkon paikkaa ja nykyistä pappilaa on wanha hautausmaa, waan sitä ei muisteta jos se on lutherilaisien ensimmäinen leposija täällä. Eräässä pappilan huonetarkastus-pöytäkirjassa, viime vuosikadan lopulta, nimitetään yhtä peltoa „Christolan kalmistoksi“, waan ei siitäkään ole tietoa jos lutherilaiset eli jo entiset kreikan-uskoiset owat sitä käyttäneet.

Kun Borwoon piispa Daniel Juslenius, Heinäk. 16 ja 17 p:nä 1737 piti täällä tarkastusta, ilmoitettiin hänelle, että wenäläiset sodan aikana (under rnska seiden) oliwat wieneet sen ainoan kirkonkellon, jonka muinoin eräs ratsupäällikkö Reh binder oli kirkolle lahjoittanut ja jonka laidassa on ollut lahjoittajan nimi. Arweltiin myös, että sama kello wenäläisiltä olisi jäänyt Sawonlinnaan ja anottiin piispan apua sen takaisin saamisesta. Piispa lupasi kuulustella kelloa ja olla awullinen sen palauttamiseen, mutta seuraawassa tarkastuksessa ilmoitetaan, että sellaista kelloa ei ole Sawonlinnassa löydetty, jonka tähden se wieläkin on teillä tietymättömillä.

1737 vuoden piispan tutkinnoissa tuli myös kysymys uuden kirkon rakennuksesta. Seurakunnan miehet silloin, walittaen wäkiluwun ja warainsa wähyyttä, anoiwat yleistä kollehtaa kirkon rakennuksen ja kirkonkellon hankkimiseksi, jonka myös piispan toimesta saiwatkin. Tämä apu, joka sittemmin, kirkkoherra Wedman'in tielin mukaan on tehnyt 1962 talaria 26 äyriä waski-

rahaa eli noin 1255 nytkäistä markkaa, oli silloisissa oloissa, kun seurakunnan väkiluku nousi 700 hengen paikoille, suuri ja tärkeä. Tällä rahalla suoritettiin rakennusmestarin ja nikkarin palkkarahat, ostettiin pienempi kirkonkellomme, jonka laidassa on osa Jes. 2 luv. 3 wärsynä ja seuraava kirjoitus: „Kesälahden seuracunnalle tulewa. Toimitettu kirkkoherralta Joh: Beckmannilta, Stockholmisa A: 1748. Guten af G Meyer“, sekä muita kirkollisia tarpeita ja kaunistuksia. Näistä on jäljellä kaksi öljymaalausta, jokseenkin huonoa tekoa, joista toinen kuvaa ristinnaulittua Wapahantajaa ja toinen, miten Pilatus antaa Wapahantajaa ruoskia. Molemmat taulut on jo pantu pois näkyvästä, sitten kun noin 30 vuotta takaperin saatiin hyvin onnistunut alttaritaulu, kuvaama Kristuksen taimaasen menoa. Sen on maalannut luutnantti Kaarle Kollander Helsingissä.

Kirkon tekoa kuitenkin viivytti ei ainoastaan huonot vuodet, mutta vieläkin enemmän se hurja sota, joka vuosina 1741—1743 riehui Ruotsin ja Wenäjän välillä. Silloin taas sai seurakunta kowaa kokea. Kirkkoherra Beckman kirjoittaa pitäjään kouksen pöytäkirjaan 20 p:tä Elokuuta 1743, kun sanoma Turun rauhasta oli tännekin ehtinyt, „kuinka sen onnettoman sodan aikana, joka raiwosi w:na 1741, koko Karjala on surkeasti poroksi pantu ja Kesälahden pappilasta joka salwain viholliselta poltettu.“ Joskin tässä lienee vähän liioiteltu, on meidän seurakuntaa kyllä kowasti kohdeltu sodan aikana; sillä olihan se pienelle ja köyhälle seurakunnalle suuri rasitus kun pappilakin tuli uudesta rakennettawaksi. Vienewätkö ne viholliset kun täällä liikkuiwat, olleet niitä, jotka kapteeni Kraemer karkoitti Kerimäeltä, tahi niitä, jotka Riteen pappilassa tappelivat ja joiden viimein täytyi paeta Karjalan suksumiehiä, — warma waan on, että täällä he kostonhimossaan ovat

pahoin telmineet. Rastinniemellä — niin kertoi minulle kymmentunta vuotta sitten, 80 vuotias ukko Mikko Nousiainen, — on ihmisiä tupaam salwattu ja poltettu; eräitä waan, ja niiden joukossa Mikko Nousiaisen „suuri ukko“ Juhana Nousiainen olivat lakeistormen kautta pelastuneet tulipalosta. Muutkin ehkä olisivat päässeet hädästä, waan kun Linni niminen paksu mies tarttui kiinni torveen, tähtyi hänen ja sisänsä olijain palaa. Samallaista hirmutyötä on myös oltu aikeessa tehdä kirkon kylässä, Molariusten talossa, waan eräs jalomielisempi wendäläinen oli lastenut ihmiset ulos palawastatunasta, lausuen heille: „Patii sawun alle! Patii sawun alle!“ Onneksi on kirkkoherra Beckman saanut talteen tuon pienen kirkonarkiston mikä silloin oli. Beckman asuikin jodan aikana tilallaan Totkuniemellä, mutta kirkonwartija Antti Hämäläinen on luultawasti ollut pappilaa wahtimassa, koska pöytäkirjassa ²⁰/₈ 1743, sanotaan hänen tulleen wiholliselta kuoliaaksi lyödyksi.

Rauhan tultua olivat siis kirkko ja pappila rakennettawat. Pappilan rakennus näkyy kumminkin wiipyneen, kun kirkko oli ensin tehtävä. Beckman asui Totkuniemellä wuodesta 1741 wuoteen 1753, jolloin wasta jonkunlainen asunto oli pappilaan saatu. Mutta kun jo w:na 1776 tehtiin uusi asuinrakennus, niin siitä huomaa edellisen olleen hätäisesti ja huonosti tehdyn.

Kirkkoa alettiin rakentaa w:na 1746. Rakennusmestari Eskil Kallenius sai palkkseen 200 waskitalaria, ja ylöspidokseen puoli tynnyriä eloa wiikossa. Rakitoista hakkaajaa: Bertil Hämäläinen, Matti Ketolainen, Pekka Besonen, Jiwana Makkonen, Antti Makkonen, Martus Suomalainen, Mofim Makkonen, Simon Hirwonen, Safari Muukkonen, Mikko Lotmanen, Juhana Rainulainen ja Mikko Kofko, saivat 20 waskitalaria ja 4½ tynnyriä eloa mieheen. Rikkari Erik Tegman sai

seurakunnan ruuassa 230 waskitalaria. Muista maksuista suostuttiin kokouksessa $16/3$ 1746, waan nikkarin palkasta, $2/2$ 1748. Viimeksi mainituksa kokouksessa myös päätettiin hankkia jo edellä mainittu kirkonkello, jota seurakunnalla isonwihan ajoista lukien ei ollut ensinkään. Suurempi kello on rowasti Klas Zuhana Molander'in hankkima, w:na 1774, ja se on maksanut 1352 waskitalaria. Sen laidasta saa lukea seuraavaa: „Cosca tämän kellon ääni Cuulu teidän cormihijn, Bienet juuret kiiruhtacat Astumahan templihijn, Sydämmellä puhtahalla Herran sana culemaan, Taiwan kallista totutta Joca aica oppimaan.“; ja toisella puolella: „Resjälähden seuracunda Tämän kellon ostanut, Neliä cufin paricunda Talaria maxanut. Toimituxen tästä piti Kirkkoherra pitäään, Clas Johan Molander nimeld. Cunnia olkon Jumalan. Guten af Gerh: Meyer i Stockholm, 1774.“ Suuremman kellon noutivat Lowisan kaupungista talolliset Hanno Böllänen, N:o 9 Totkuniemeltä ja Lementti Astikainen, N:o 10 Burujärveltä, joille luvattiin tuontipalkaksi 3 plootua mieheen. Plootun arwo oli 6 waskitalaria. Näin päätettiin $27/11$ 1774. Mutta kokouksen pöytäkirjassa $18/10$ 1782 luetaan, että Böllänen ja Astikainen eiwät ole mitään maksua kellon tuonnista saaneet, jonkatähden päätettiin, että he kaikkein edestä, jotka heidän tiloilta kuolivat, saisiwat maksuttoman soiton. Kellotapuli tehtiin wasta w:na 1770; silloin oli entinen niin huono, että peljättiin sen kaatumwan. Rakentaja Matti Petrel sai pitäjään ruuassa 40 plootua palkkseen. Nykyisen tapulin seinät owat siis sen aikuiset.

Dhloni'usta seuraawilla kirkkoherroilla Aureniuskella ja Laguskella oli kummallakin lyhyet waikutus ajat täällä, sillä edellinen oli waan 2:si ja jälkimmäinen 4:jä wuotta. Ihmiset alkoiwat heidän aikanaan wähitellen

tointua ison-wihan waimoista, ja wakaantua asuinpaikoilleen. Jos ainakin, niin vielä enemmän sellaisissa oloissa, tarwittiin hywää ohjausta sekä henkisesä että aineellisessa suhteessa. Hywäpä siis olikin, että seurakunta pitemmäksi ajaksi sai papikseen miehen, joka näyttää olleen hellä ja harras, sekä samassa pontewakin. Tämä mies, joka seurakuntansa kanssa sai kowia kohtaloita kärsiä, oli jo usein mainittu Juhana Beckman, jonka piispa Juslenius asetti wirkaan ¹⁷/₇ 1737. Hänen toimestaan määrättiin täällä ensikerran kylänmiehet, joiden yhdessä kirkkoherran kanssa tuli walwoa kansan siweellisynttä ja paheet heti ilmoittaa. Nämä ensimmäiset kylänmiehet olivat: Olli Kupiainen ja lautamies Pekka Pennanen Willalassa, siltawouti Matami Lipponen Humuwaarassa, lautamies Niilo Käyhkö ja Juhana Löppönen Burujärvellä, Henrik Muukkonen ja kirkonmies Henrik Puumalainen Totkuniemellä, Niilo Teppana Refälahdella ja Matti Lemiläinen Warmonniemellä, jotka walittiin ¹/₅ 1744. Kirkkowäärtinä oli silloin Antti Ohlsonius, entisen kirkkoherran poika, jolla täällä oli ulosottomiehen toimi. Kirkonmiehinä Beckman'in aikana olivat: Matti ja Heikki Ketolainen, Pekka Kuivalainen, Heikki Puumalainen, Aleksanteri Hawerinen, Anton Suomalainen ja Niilo Käyhkö.

Beckman'in 11 wuotisesä asumisesä Totkuniemellä, mainittakoon vielä, että hänen hallussaan oli silloin Howilan tila N:o 10, jossa hän asui. Silloin se jo oli tavallinen kruunutila, mutta ennen on siinä ollut jonkunlainen howi, nimeltä: „Totkuniehen howileiri“, jossa tietysti entiset kruunun arentimiehet olivat asuneet. Muutettuaan täältä w:na 1760 Rautalammille, Beckman vielä hallitsi tilaa 9 wuotta; mutta w:na 1769 hän sen möi lautamies Pekka Maunonpoika Pennaselle, ja kauppa kirjassa, joka vielä on tallella, nimitetään

tilaa: „fordom hofsläger Totkuniemi“. Mainittu Pennanen oli syntynyt v:na 1721, ranta-Pennalassa, Willalän kylässä, ja hän on Totkuniemellä, numeroilla 2 ja 10 asuwain Pennasten kanta-isä. Myös Kerelin Pennaset ovat Willalasta tulleita, mutta kun sen nimisiä jo Beckman'in aikana siellä asui, niin ovat he tulleet sinne ennemmin.

Tuo kaikkivaltiaan ankara kuri, suuret nälkävuodet ja isonvihan-aika, ovat kai nöyryyttäneet tähteelle jääneitä ihmisiä täälläkin, sillä kansan siiveellisyys on 18:sta vuosisadalla ollut kiitettävä. Ani harvoin on joku lapsi syntynyt ulkona avioliitosta. Piispain ja rovastein tutkinnoissa on seurakuntalaisista annettu se todistus, ett'eivät ole kiroilijoita, eivätkä taipuneita juoppouteen, tahji muihin rikoksiin; että käyvät ahkerasti kirkossa ja pitävät huolta lastensa opetuksesta. Warjopuolena kuitenkin mainitaan, että moni salaa harjoitti welhoutta, tautein, haavain ja wammain parantamiseksi, „loihdimalla ja puhaltamalla suolan, hylkeen raswan, sianihran y. m. päälle“; ja tätä pahetta kokiwat kirkkoherra Beckman ja rovasti Molander innoikkaasti wastustaa. Eräässä tutkinnoissa Beckman myös ehdoitti, että kansan kielellä lewitettäisiin pieniä kirjasia, joissa olisi neuvot luonnollisista parannusaineista tavallisille taudeille, haavoille, käärmeen pistoille, hampaan särylle y. m., että kansa luopuisi turhista luuloistaan. Nuo entisten freikan uskoisten wanhat kalmistot, siellä ja täällä kylissä, ovat myös olleet suosittuja paikkoja, joihin taika-uhreja on kannettu. Wasta nykyisellä vuosisadalla, kun woi-mallinen hengellisen herätyksen henki tätäkin seurakuntaa liikutti, on welhous melkein nimettömiin häwinnyt.

Arkistossamme ovat Beckman'in tekemät kirkonkirjat wanhimmat. Kaikkein wanhimmat ovat luultawasti häwinneet, waan yksi, wuodesta 1691, Fabian Nirkon

alkama, joka sisältää Uufuniemen ja Kesälahden monipuoleisia oloja, on, niinkuin jo on mainittu, Uufuniemen kirkon arkistossa. Beckman'in aikaisista kirjoista huomaa, että lukutaito on ollut jommoisellakin alulla. Piispa Juslenius, w:na 1737, on tehnyt sen muistutuksen, että naiset lukutaidossa ovat miehiä huonommat. Rowasti Molander on lukutaidon parantumisesta hyvää huolta ja tointa pitänyt, sillä hänen tullessaan, w:na 1760, oli tawaus-taito vielä melkein tuntematon. Sentähden, waikka wastahakoisesti, seurakunta w:na 1763, suostui rowastin ehdoitukseen asettaa kirkonkylään seisowa lastenkoulu, joka työskenteli Loka- ja Marraskuun syksyllä, sekä Helmi- ja Maaliskuun talwella, ja siitä pian nähtiin olewan suuri hyöty lasten lukutaidolle. Tähän kouluun piti vanhempain wuoroaikoina toimittaa luku-ijässä olevat lapsensa, jakon ja ruununmiehen noudon uhalla ja lasten piti käydä tätä koulua siksi kunnes puhtaasti taisivat sisästä lukea Lutheerin pienen katekismuksen. Papit, ainakin joka keskiviikko ja lauantai, käwivät koulua tarkastamassa. Opettajan palkaksi määrättiin kappa ruista jokaiselta sawulta. Tämä koulu sittemmin muuttui kiertäväksi, joita wuodesta 1877 on kaksikin. Rowasti Molander'in toimesta päätettiin myös ²⁴/₇ 1761 rumeta rippikouluja nuorisolle pitämään.

Niinkuin jo on mainittu, suostui seurakunta w:na 1755, ottamaan pitäjään-apulaisen. Sen wiran sai Juhana Drjö Wilenius, johon seurakunta niin rakastui, että kun pit. apulaisen wirka w:na 1772 muuttui kappalaisen wiraksi, seurakunta, antaen Wileniusesta tuomiokapituliin mitä kauniimman puoltolauseen, anoi ja saiin hänet ilman waalia ensimmäiseksi kappalaisekseen. Sama Wilenius jo asui niinkutsutuilla „Losonpelloilla“, josta kartanot w:na 1782 ⁷/₄ päätettiin muuttaa nykyiselle paikalle, jota Kolehmaisiet ennen ovat hallinneet.

Tilasta maksettiin lunastusta 20 rikkiä, 26 killinkiä ja 8 äyriä hopiarahaa. Senpätähden tämä tila, kun kappalaisen mirka w:na 1880 lakkasi, Keisarillisen Senaatin päätöksellä $\frac{8}{12}$ 1881, määrättiin seurakunnan huostaan annettavaksi, „koska“, kuten mainituksa päätöksessä lausutaan, „seurakunta jo vanhoina aikoina on sen itselleen lunastanut“. Paikan entiset asukkaat siirtyivät Salokylälle, jossa Kolehmaisja vieläkin on. Kokouksessa $\frac{7}{4}$ 1782 päätettiin myös rakentaa paikalle pytinki salin, kamarin, kyökin ja eteisen kanssa, waan tämä työ lie-nee wiipynyt, koska kappalainen Mechelin, sotawuosina 1808—1809, vielä asui Losonpelloilla.

Kontrahtiwastasti Molander, joka 17 vuotta oli seurakuntamme paimenena, muutti w:na 1777 Plomantsiin. Usein on wainaja käynyt täällä rowastintutkinnoilla, viimeksi vuotta ennen kuolemaansa, 1798, ja on hän montakin sekawaksi käynyttä asiaa täällä selwittänyt, sillä hänellä näyttää olleen erityinen rakkaus entiseen seurakuntaansa. Siifuttawan kaunis on myös se lause, jonka Plomantsin seurakunta rowastista antoi Tammiikuun 1 p:nä 1790, jonka saa lukea M. Aflander'in „Herdaminne“ kirjasta I:nen osa, siwu 248.

Rowasti Molander'in toimesta täältäkin, walitun edusmiehen kanssa, lähetettiin pitkä walituskirja niille waltiopäiwille, jotka Suhtikuussa w:na 1769 alkoivat Norrköpingin kaupungissa. Siinä anottiin wapautusta niistä monellaisista suostuntaweroista, joita edelliset waltiopäiwät olivat määrällleet, ja suoraan sanottiin, että jos niitä ei jätetä pois, niin ei kansa woi wakinaisia werojaan suorittaa. Myöskin walitettiin sitä tappiota jonka kansa saa kärkeä rahan epäwakaaisuuden tähden, kun oikea raha oli maasta häwinnyt, ja pakkosetelit yksin olivat käytännössä, joista niinkutsuttu weskeli-kurssi oli maksettawa. Ja waikka isonjaon hyöty kiitoksella tunnustettiin,

niin valitettiin kuitenkin jakokustannusten kalleutta, kun tämä pitäjäs suureksi osaksi silloin oli Wenäjän rajalla ja rajapitäjät Uukuniemi, Parikkala ja osaksi Kerimäkin, Savonlinnan rajan kautta, eivät mitään osaa otaneet rajankäyntiin. Anottiin siis, että ijojako täällä toimitettaisiin kruunun varoilla. Erittäin valitettiin, että Willalan kylän oikeutta olisi loukattu 1766 vuoden, Savonlinnan ja Karjalan välillä toimitetussa rajankäynnissä, kun mainitulle kylälle „ikiwanhoista ajoista kuuluvia kalavesiä ja maita oli annettu Pihlajanien kylän asukkaille, Kerimäen pitäjäässä. Mutta kun mainittu rajankäynti jo oli saanut kuninkaallisen wahvistuksen, sai Willalan kylä tyytyä osaansa. Missä määrin muut valitukset 1769 vuoden riehuvilla ja puoluetisteluisista kuuluisilla waltiopäiwillä warteen otettiin, ei tarkoin tiedetä. Jotakin liewitystä isonjaon suhteen on kuitenkin saatu, waan rahankanta jäi vielä yhtä huonoksi, ja näkyi wasta wuosisadan lopulla paranneen.

Kowasti Molander'in jälkeinen kirkkoherra oli Henrik Calonius, kuuluisan lakimiehen Mathias Caloniuksen wanhempi weli. Hän oli täällä waan 2:si vuotta. Hänen toimestaan, Elokuun 3 p:nä 1777, päätettiin, ett'ei ruumiita enää haudata kirkon lattian alle. Niillä, jotka omaisiansa oliwat kirkon alle haudanneet, oli erimaksut siitä kirkonkassaan. Lähellä owea maksettiin 2, kesellä kirkkoa 3, saarnastuolin alla ja kuoriin päin 5, kuorin ja sakastin alla 6 weskitalaria, jonka arwo oli noin 64 penniä nykyistä rahaa. Caloniuksen aikana myös päätettiin, että sen, joka Jumalanpalveluksen aikana ei ole kirkossa, waan wiettää aikaansa joko kirkonmäellä eli likitaloissa, piti heti maksaa sakkoa 8 killinkiä, tahi warain puutteessa istua jalkapuuksa yhtenä pnhänä.

Kolmiwuotiſen sodan aikana, 1788—1790, oli Kesälahden papisto welwoitettu huolta pitämään myöskin

Kerimäen pitäjään, tällä puolen Buruwettä olewan kansan kirkollisista oloista, ja heidän piti ottaa osaa kirkonwiinin hankkimisessa. Silloin oli kirkkoherrana Jonas Slottman ja kappalaisena Henrik Kustaa Lindh, jotka molemmat täällä kuolivat. Viimeinen kirkkoherra vuosifadan lopulla oli Antti Winter, joka on ollut kirkonvuloinen mies ja kuoli myös tänne, w:na 1799. Hänen ja seurakunnan väli ei ole hyvä ollut. Kun kontraktirowasti Molander eräässä tutkinnossaan tahtoi tietää syystä siihen minkätähden kokousten pöytäkirjat eivät olleet pitäjäläisiltä wakuutetut, ja kirkkoherra walitti pitäjäläisten kankeutta, astui talonisäntä Serikki Pennanen Suitfansaaresta esiin ja lausui fuoraan pitäjäläisten ei enää uskaltawan panna nimiänsä pöytäkirjan alle, kun kirkkoherra on niin wäärin käyttännyt heidän luottamustaan, että on hankkinut maaherran wahwistuksen niillekin ehdoituksilleen, joita pitäjäläiset eivät ole hyväksyneet. Ali-oikeudessa sanotaan Pennasta sytytetyn tästä julkisesta soimuusta, mutta hän oli wedonnut Waasan hovioikeuteen, jossa kihlakunnan oikeuden päätös, kertomuksen mukaan, olisi kumottu. Kappalaisena oli silloin Henrik Mlopaeus, joka kuoli täällä 1802. Tämän weli, Natami Mlopaeus, asui myös Kesälahdella tilallisena ja oli Tukholmassa waltiopäiwillä vuosina 1789 ja 1792.

On jo mainittu, että loppupuolella viime vuosifataa täällä alkoi isojaon toimi, joka lopullisesti päättyi kolmannella kymmenellä nykyistä satalukua. Sitä ennen, kun salomaat olivat yhteisiä, on alituisia riitoja ollut kaswiwilykkyistä, joita muistuttaa nimet: „Kiita-aho“, „Kiita-huuhta“, „Toramäki“, y. m. Noin parikymmentä vuotta sitten wanhat ukot kertoiwat, että kuuluisa „Karjalan kuningas“, kruununwouti Gabriel Wallenius oli täälläkin toisinaan käynyt kyläkuntain rajoja awailemassa ja näyttämässä missä kukin tilallinen sai kaskea

hakata. Tämänlaisista toimista myös mainitaan eräässä kokouksen pöytäkirjassa, ja näin on kai monettinkin riidat ratkaistu. Mutta onhan niitä ollut rettelöitä toisen valtakunnan alamaistenkin kanssa.

Kun Uudenkaupungin rauhassa päätetty valtiollinen raja erotti Uufuniemen ja Parikkalan Wenäjän puolelle, on Kesälähteläisillä ollut selkkauksia näidenkin pitäjien asukasten kanssa metsäwiljelyksistä, kun Wenäjän puolelta on hyökätty rajan yli, entisille wiljelys-aloille raatamaan. Niinpä Suitsansaarella, jonka valtakunnan raja katkaisi, on omankäden oikeutta pidetty. Kesälähden puolelle tätä saarta, joka on wiljan kaswawaa maata, muutti Willalan kylästä Ketolaisia asukkaiksi, tekivät siihen talonsa ja raatoivat maata miesten tavalla. Mutta Uufuniemeläisetkin tahtoivat omistella samoja lehtoja joita Ketolaiset kaatoivat ja toisinaan tapahtui, että heiltä walmis wiljakin wäkiryynnäköllä wiettiin. Woidakseen pitää puoliaan, kutsuivat Ketolaiset Willalasta erään Pennasen poikineen saarelle asumaan, ensin mökkiläiseksi, mutta kun maata oli kyllin kunnallekin, saivat Pennaset talonpaikan ja sittemmin isosajajaossa toisen puolen, saaren Kesälähdelle kuuluwista maista. Pennasten tultua olivat Uufuniemeläiset lakanneet wäkivaltaisuuksistaan, jättäen nämät uudisasukkaat rauhaan. Yksi mainitun Pennasen perillisiä, Serikki Pennanen, oli wuosisatain waiheella neronsa puolesta seurakunnan etewimpiä talonpoikia. Marjaniemen maalla on vielä tämän wuosisadan alussa, samanluontoisessa kahakassa Totkuniemen ja Kummun kyläläisten välillä, eräs mieskin saanut surmansa.

Kaudankummun maalla Purujärwen kylässä, on myös w:na 1778, ollut aika meteli, kun Parikkalan Maironniemen kylän miehet sinne tulivat hewosineen ja auroineen raatamaan. Mutta sitäpä eivät Purujärwenkylän

miehet sallineet, ja kun omavaltaisesta työstä ei tahdotu luopua, menivät nämä sinne miesvoimalla, farkoittivat pois raatajat ja päälle pääteeksi ottivat heiltä sekä hemoset että aurat. Parikkalaiset nostivat tästä „ryömyystä“ jutun ja tahtoivat syntää 13:sta miestä Purujärven kylästä, joiden nimet löytyy 1780 rowastintutkinto-pöytäkirjassa. Asia vedottiin Waasan hovioikeuteen ja sinne waadittiin tuomiokapitulin kautta tietoa miesten maineesta ja kristinopin taidosta. Sentähden kävi rowasti Molander Plomantsista täällä, tutkien kanteen alaisia miehiä ja antoi heistä hyvän lauseen. Miten lie asia päätynyt ei tiedetä, koska siitä ei muita kirjallisia muistoja ole.

Sotawuosina 1788—1790 ja 1808—1809 on seurakuntamme saanut olla jokseenkin rauhassa. Willalan kylän halki on Wenäjän sotawäkeä kulkenut, ja he ovat ottaneet ruoka-aineita, mistä ovat löytäneet; ihmisille eivät kuulu juuri ankarat olleen. Kesälahden ja Riteen rajalla, Hiiskoskella, on ollut pienempiä kahakoita w:na 1808, kun Riteen talonpojat nimismies Grönmark'in johdolla jonkun wiikkokauden siinä seisauttivat erästä wenäläistä etujoukkoa, joilta ennättivät purkaa sillan. Kesälahden puolella koskea on molemmin puolin maantietä kivistä tehtyjä rintawarustuksia, joiden suojassa wenäläiset ovat olleet. Riteen puolella on suuria, maaperäisiä kiviä, joiden takana meikäläiset ovat vihollista vastustelleet. Yksi upseeri ja yksi sotamies sanotaan wenäläisten etujoukosta kaatuneen; vastustajista ei yhtään. Joensuusta oli lähetetty 30 sotamiestä seutulaisien avulla, waan samassa myös tuli wenäläinen kenraali Samonlinnasta päin suuremman sotajoukon kanssa, ryntäsi kosken yli ja silloin täntyi vastustajain kiireellä pöytä. Tuon kenraalin sanotaan olleen saman joka sittemmin Wirransillan tappelussa Sisalmella kaatui, siis

ruhtinas Dolgoruki, Tutschkowiin alipäällikkö. Huomat-
tama on, että ennen Puhjärven lastemista Hiiskoski
on ollut jokseenkin leweä ja wesirikas.

Sen aikuista rowastiamme Erik Lufanderia on kui-
tenkin, w:na 1808, aivan wiattomasti kohdannut We-
näjän sotaherrain kosto. Kun Suomi ei vielä silloin
ollut Ruotsista eroitettu ja rowasti, uskollisena alamai-
sena kuninkaalle ja isänmaalle, ei julistanut Wenäjän
sotaherrain kuulutuksia, niin nämät, siitä tiedon saatu-
aan, lähettivät kasakoita, jotka warhain eräänä kesä-aa-
muna saapuivat pappilaan ja ottivat 68 wuotisen wan-
huksen nöwuoteelta wangiksi. Ottivatpa pappilasta he-
wosenkin, jonka rinnalla rowasti ensin oli saanut astua,
waan sitten oli wanhus nostettu hewosen selkään ja ja-
lat sidottu yhteen hewosen mahan alta. Näin oli ro-
wastia kuljetettu Sawonlinnaan ja pidetty syksyyn asti
wanfina. Kerimäen rowastin Maconiuksen wälityksellä
oli hän wiimein irti laskettu. Nastinniemellä men-
nessä sai Roussajaisen emäntä tilaisuuden antaa rowas-
tille wähän suuruspalaa; samoin Willalan Terwalahdes-
sa sai Kupiaisen emäntä salaa pistää rowastille hiilikon-
sen aittahuoneen affunasta, johon hän oli salwattu. Ro-
wastin apulainen Jisakki Blom, joka sittemmin oli Ji-
salmella kappalaisena, oli huomannut kasaksain tulon ja
hypännyt affunasta ulos, piiloutuen pappilan ruispel-
toon, joten hän wälitti wankeuden. Kappalaisena oli
silloin Henrik Juhana Mechelin, (sittemmin Jaakkiman
rowasti) waan häntä ei liene tavoiteltukaan.

Kolmannellakymmenellä nykyistä wuosisataa lasket-
tiin Puhjärweä Puhoksen kautta Drimeteen. Rauan
kiisteltyä päätettiin myös rakentaa uusi kirkko sen,
w:na 1746 tehdyn ja rappeutuneen sijaan. Isossajao-
sa oli Majuri Adolf Molander wainaja, usein mainitun
rowastin poika, luomuttanut Mäntyniemen maasta sen

tarhan, jossa kirkko nyt seisoo ja johon w:na 1838 uusi hautausmaakin vihittiin, jota taas 1871 suurennettiin. W:na 1814 kiisteltiin jo uuden kirkon paikasta. Kirkonkylän ja Totkunien miehet tahtoivat sijoittaa kirkon „Kapafankaalle“, muuten eivät aikoneet ruveta rakentamaan; Kerelin, Purujärven ja Willalan ukot ehdoittivat Kurtsunkangasta tahi Ansonientä, muutoin he muka eivät suostuisi rakentamaan. W:na 1818 taas päätettiin kirkon paikaksi se kohta molempain pappilain pellosta, joka oli 350 kyynärää silloisesta pappilan kartanosta pohjoiseen päin, siis tuo mäen kumpare, josta maantie kirkolle, molempain pappilain välillä nykyään kulkee. Tämä paikka katsottiin silloin senkintähden sopivaksi kun muka kellostapuli ja hautausmaa saisivat olla entisellä paikallaan. Jälestäpäin on kuitenkin huomattu tämän päätöksen sopimattomuus, etenkin hautausmaan suhteen, koska Kapafangas viimein jäi kirkon paikaksi.

Onni se on ollut pitäjällemme, että niin ymmärtäväinen ja paljon kokenut mies kun Majori Molander, täällä asui. Niissä uusissa oloissa joihin tämäkin paikkakunta vuosijadan alussa joutui, tykeni hän antamaan monipuoleisia hyviä neuvoja, jonka tähden hänellä on ollutkin pitäjäläisten täysi luottamus. Isonjaon loppuaikana oli erittäin hyvä asia, kun hän, joka nuorena itsekin oli ollut maamittarin toimissa, walvoi pitäjäämme etuja. Onpa wainajalta kallisarwoinen muistokin seurakunnallamme. Luutnanttina ollessaan on hän lahjoittanut kirkollemme tukewan, kauniisti tehdyn ja sisältä kullatun hopeaisen kalkan ja lautajen. Näihin on piirretty sanat: „Keskälahden seurakunnan kirkolle lahjoitti Adolph Molander. Luutnantti. Wuonna 1793.“ Majori Molander kuoli Mäntyniemessä w:na 1824, 59 vuoden wanhana. Yksinfertainen hautakivi, wanhassa hau-

tausmaassa, osoittaa hänen leposijaansa.

Wiipni kuitenkin vuoteen 1830, ennenkuin uuden kirkon rakennus saatiin alulle. Sinä syksynä perustus laivettiin ja täytettiin ja keväällä 1831 on kirkkoa ruwettu hakkaamaan. Silloin oli ollut niin kaunis ja lämmin kesä, että jo vanhana Pietarin päivänä, 11 p. Heinäkuuta, Kyläntakaan Rainulaiset olivat uudisleipää syöneet. Kotowasti oli kirkontyökin joutunut, sillä jo samana syksynä Mikkelin-sunnuntaina oli siinä ensi kerta saarnattu. Tämä kirkko, joka on kolmas täällä rakennetuista, on puukirkkona mitä kauniimpia, ja voimallisia sanoja synnistä ja armosta on sen sisästä yli puolen vuosisadan kairunut. Rakennusmestarina oli Dawid Rahikainen, Sawitaiपालेesta. Hänen urakkansa kytipalkkoineen on ollut 280 pankkoruplaa, 20 tynnyriä rukiita ja pitäjäästä ruoka. Kirkon nimi oli Säisä. Jos katsellaan saarnatuolia ja alttarin seutuja, niin täytyy sanoa, että mies on ollut kunnollinen työssään. Oman seurakunnan miehet owat kirkon hakanneet. Niistä etewimpiä mainitaan: Elias Malinen, Olli Tiainen, Matti Pennanen, ja Pekka Kolehmainen. Kirkonteko-aikana oli Samuel Ceder kirkkoherrana ja Adolf Emanuel Lufander, entisen rowastin poika, kappalaisena. W:ina 1840—1844 on molemmat pappilat uudestaan rakennettu. Wuodesta 1836 w:teen 1856 oli kirkkoherrana rowasti Gabriel Mopaeus, entisen kappalaisen poika. Hänen aikanaan, wuosina 1839—1851, oli kappalaisena Pietari Juhana Fredrik Broselt. Näitä miehiä vielä muistellaan kiitollisuudella, ja erittäinkin on Broselt seurakunnan hengelliseksi walistukseksi aikanaan paljon waiwuttanut; jonka tähden hänen muistonsa kauan pysyyköön täällä siunattuna.

W:na 1862 oli täälläkin hallawuosi, mutta raskaammasti kuritti Jumala seurakuntaamme w:na 1867. Sil-

loin oli kirkkoherrana Juhana Bäckwall. Hän ja koko perheensä ovat myös fiitollisuudella muisttetut erinomaisesta ystävyydestään kaikkia kohtaan ja armeliaisuudestaan köyhille. Kerjäläisten tulwa pitkin talwea ja kevättä 1868 ehdottomasti muistuttikin kauheita aikoja w:sina 1695—1697.

Näyttääkseni wäkiluvun suhteet täällä vuosikymmenittäin, alkain wuodesta 1750, panen wielä seuraawan taulun:

Wuonna	1750	oli	miesp.	426,	ja	naisia	418,	yhteensä	844.
"	1760	"	"	551,	"	"	560,	"	1111.
"	1770	"	"	590,	"	"	586,	"	1176.
"	1780	"	"	702,	"	"	699,	"	1401.
"	1790	"	"	812,	"	"	780,	"	1592.
"	1800	"	"	915,	"	"	951,	"	1866.
"	1810	"	"	1024,	"	"	1038,	"	2062.
"	1820	"	"	1107,	"	"	1184,	"	2291.
"	1830	"	"	1183,	"	"	1271,	"	2454.
"	1840	"	"	1229,	"	"	1345,	"	2574.
"	1850	"	"	1367,	"	"	1497,	"	2864.
"	1860	"	"	1528,	"	"	1652,	"	3180.
"	1870	"	"	1487,	"	"	1554,	"	3041.
"	1880	"	"	1519,	"	"	1617,	"	3136.

Tämä taulu, joka sisältää 130 vuotta, myöskin näyttää, ett'ei ole niin kowia aikoja mainitulla ajanjaksolla ollut kun 1860 ja 1870 wälillä, jolloin wäkiluku niin tuntuwasti wäheni, ett'ei kokonainen vuosikymmen sen perästä ole woinut aukkoa täyttää.

IV. Luettelo Uukuniemen ja Kesälahden lutherilaisten seurakuntain wakinaijista papeista ja heidän sukusuhteista, nykyaikaan asti.

a) Kirkkoherrat, yhtenä seurakuntana ollessa.

1. Martinus Matinpoika Fabritius w. 1637—1643.

2. Martinus Jaakonpoika w. 1650.

3. Samuel J. Germanicus (Germanus) w. 1685; kuoli 1690. Hänen leski, Maria Frans'intytär, kuoli Kesälähdellä 1697, 98 vuoden vanhana. Heiltä jäi Juhana niminen poika, joka asui Kerelissä.

4. Fabian Jisakinpoika Kirkko; hän asetettiin virkaan $\frac{8}{2}$ 1691; muutti Jaakkiman seurakuntaan 1700 ja kuoli siellä 1703. Waimo: Margaretha Lindorm. Lapsia: Fabian, s. $\frac{14}{7}$ 1691; Agneta, s. $\frac{26}{2}$ 1693; Margaretha, s. $\frac{19}{1}$ 1695 ja Juhana, s. $\frac{15}{7}$ 1697.

5. Pietari Hartz, entinen laulunjohtaja (director cantus) Wiipurissa; tuli kunink. waltakirjalla $\frac{16}{2}$ 1701. Waimon sukunimi oli Hermigier. Lapsia: Magdalena, joka w. 1708 meni naimiseen Sakkolan kappalaisen Diedr. Joh. Rijckneek'in kanssa.

6. Gregorio S. Wastén, tuli virkaan $\frac{1}{5}$ 1710, pakeni w. 1711 wenäläisiä Savoon, jossa oman muistiinpanonsa mukaan eli „suurimmasa kurjuudessa“ Kantasalmella, kunnes Mikkelin konsistoriumin luvalla, w. 1713, sai palata seurakuntaansa takaisin. Hän eli vielä 1731.

b) Uufuniemen kirkkoherrat, eri-seurakuntana ollessa.

Gregorio S. Wastén. (katso ed. n:o 6.). Waimo: Katarina Kettunius, kirkkoherran tytär Ilomantsista. Lapsia: Juhana, Anna, Kaarle, Kristina ja Antti. Waimon isä, Samuel Kettunius, oli peräsin Naukkarilan kylästä Kerimäen pitäjäässä, jossa Kettusia vielä asuu. Yksi Samuel Kettuniuksen pojista otti nimen Norrgrén, toiset perilliset rupešivat käyttämään nimeä Mopaeus.

7. Swen Wastén oli vuosina 1716—1728 kappalaisena Uufuniemellä; muutti kappalaiseksi Räisälään ja sieltä kirkkoherraksi Uufuniemelle, w. 1730. Waimo: Kristina Ruthenius, Laatokkaan hukkuneen kappalaisen

tytär. Lapsia: Anna Kristina.

8. Samuel Wastén oli 1718 kappalaisena Pyhäjärmellä, 1722 kirkkoherrana Wuoleen seurakunnassa Inferinmaalla ja 1741 kirkkoherrana täällä; kuoli $23/12$ 1762. Oli naimisessa 1:si Elisabeth Törnén kanssa, josta aviosta oli tytär Anna Katarina ja 2:si Kristina Schroeder'in kanssa. Lapsia toisesta aviosta oli: Jaakko Zuhana s. 1757; pataljoonan saarnaaja. Hän kuoli 1791, oltuaan naimisessa ensi kerran Katarina Ottilianan Lindén'in kanssa, kuollut 1785 ja toisen kerran Rosina Lowisa Ryllén'in kanssa. Lapsia: Kaarle Jaakko, s. 1789 ja Zuhana, s. 1790.

Kun Uufuniemellä näihin aikoihin asti on elänyt Wastén nimisiä talollisia, ovat kai ne edellämainittuin pappein jälkeisiä.

9. Zuhana Schroeder s. 1732, ylioppilas Turussa 1748, papiksi vihitty 1755; pääsi kappalaiseksi Wälkjärmelle 1761 ja kirkkoherraksi tänne $24/1$ 1762; kuoli $31/12$ 1786. Meni w. 1766 naimiseen Anna Kristina Molander'in kanssa, joka oli rowastintytär Resälahdelta, s. 1749 ja kuollut $31/1$ 1787. Heillä oli lapsia: Maria, s. $30/3$ 1769; kuoli naimatoinna $13/7$ 1817; Jaakko, s. $18/2$ 1772; kuoli rowastina Wiipurissa $23/3$ 1829, jättäen perillisiä: Zuhana, s. $22/3$ 1774, kirkkoherrana täällä (katso alemma); Kristina, s. $23/7$ 1776, naitu maanviljelijä Olsoni'lle Wälkjärmellä, jolta jäi perillisiä: Aaron, s. $27/10$ 1778 ja kuollut $31/3$ 1830, rowastina Ruskealassa, jättäen perillisiä; Adolf, s. $23/2$ 1781, kuoli homioikeuden asessorina ja laamannina w. 1819. Oli naimisessa Anna Margaretha Ahrenbergin kanssa, joka kuoli 1830, jättäen Adolf nimisen pojan, joka kuoli ylioppilaana w. 1833; Gabriel s. $8/6$ 1784, kuoli rowastina Ruskealassa $25/5$ 1851.

10. Jaakko Zuhana Slotman s. Porwoossa

$\frac{20}{6}$ 1766, yliopp. Turussa 1781, papiksi vihitty $\frac{5}{11}$ 1785, oli kirkkoherrana täällä w:sina 1788—1802, kuoli $\frac{1}{4}$ 1846, rowastina Kurkijoella. Waimo: Helena Katarina Gulkowius, kirkkoherran tytär Jaakkimasta, s. $\frac{17}{3}$ 1777. Lapsia: Maria Helena, s. 1793 ja kuollut 1818; oli naimisessa kapteeni Pawel Koblew'in kanssa ja heidän tytär Katarina meni 1838 naimiseen luutnantti Kaarle Fredrik Melart'ille; Katarina, s. 1793, kuoli naimattoinna.

11. Juhana Schroeder, edellämainitun kirkkoherran poika, s. $\frac{22}{3}$ 1774, yliopp. Turussa 1798, papiksi vihitty Sortavalan kirkossa piispan tarkastuksessa, 1799; palveli Sortavalassa, Hiitolassa ja Wiipurissa; tuli w. 1804 kirkkoherraksi tänne, w. t. kontrahitirowasti $\frac{1}{11}$ 1817, rowasti $\frac{21}{2}$ 1822, kuoli $\frac{9}{3}$ 1823. Oli naimisessa maamittarin tyttären Anna Charlotta Åkerblomin kanssa, joka oli s. $\frac{13}{4}$ 1784 ja kuoli Walkeasaarella $\frac{17}{8}$ 1861. Heillä oli lapsia: Nathalia, s. $\frac{29}{6}$ 1806, kuoli naimattoinna $\frac{1}{7}$ 1880; Konstantin, s. $\frac{29}{6}$ 1808, oli kirkkoherrana Walkeasaarella, jossa naimattoinna kuoli $\frac{9}{8}$ 1868; Amalia, s. $\frac{24}{7}$ 1813, kuoli naimattoinna $\frac{30}{4}$ 1870; Theresia, s. $\frac{25}{12}$ 1818, naimattoin; Konstantia, s. $\frac{14}{10}$ 1820, meni 1837 naimiseen kirkkoherralle Slawantassa Inferinmaalla, Kristian Wilhelm Avenariukselle. Leski on lapseton.

12. Antti Landgren, talollisen Antti Laukkasen poika Bielawedeltä, s. $\frac{4}{7}$ 1791, Amanuensin tuomiokapitulissa $\frac{10}{7}$ 1813, papiksi vihitty $\frac{12}{5}$ 1815, palveli Nurmijärvellä, Nurmeksessa ja Raawilla; kappalaisena Kantafalmella 1820—1821, kirkkoherra täällä $\frac{11}{8}$ 1824, kuoli $\frac{9}{6}$ 1837. Waimo: Aurora Katarina Lagerstam, s. $\frac{6}{9}$ 1796, kuollut $\frac{1}{7}$ 1867. Lapsia: Aurora Amalia, s. $\frac{28}{7}$ 1816, naimisessa kauppias Riurun kanssa, Mikkelissä; Lauri Anterus, s. $\frac{28}{7}$ 1818, kuoli kirkkoherra-

na Mäntyharjussa; Juhana Fredrik, s. $\frac{7}{12}$ 1819, luffari Nilfiäsä; Aleksander Erik, s. $\frac{5}{4}$ 1823, oli kruununvoutina Kantasalmen kihlakunnassa; Antoinette Sofia, s. $\frac{25}{10}$ 1825, naimisessa henkikirjuri Aleksander Juhana Hjelmman'in kanssa; Aleksandra Olivia, s. $\frac{29}{7}$ 1827, naim. nimismies Kaarle Kristian Theodor Hyrstedt'in kanssa.

13. Kaarle RUSTAA Strömborg, talollisen poika Myrskylästä, s. $\frac{8}{8}$ 1793, papiksi vihitty $\frac{15}{12}$ 1815, palveli Myrskylässä, Kätiläsalmissä ja Jämsässä; w. kirkkoherra 1824, kappalainen Petäjävedellä $\frac{5}{8}$ 1829, määrättiin Uufuniemelle kirkkoherraksi 1837, mutta kuoli $\frac{4}{9}$ samana vuonna, ennenkuin ennätti wiran vastaan ottaa. Oli naimisissa 1:si, Maria Gustafwa Belitz'in kanssa, joka kuoli $\frac{10}{6}$ 1826 ja 2:si Juliana Gustafwa Skogster'in kanssa, kirkkoherran tytär Jämsästä. Lapsia: RUSTAA Julius, s. 1830, linnan ja lasareetin lääkäri Wiipurissa; Juhana Elias, s. $\frac{13}{10}$ 1833, lehtori Porwoossa; Elis Viktor, ylimetsäherra.

14. Juhana BORGSTRÖM, kirkkoherran poika Rautalammilta, s. $\frac{12}{3}$ 1804, papiksi vihitty $\frac{21}{6}$ 1826; palveli Rautalammilla, kirkkoherra Uufuniemellä $\frac{1}{8}$ 1840; kuudeksi kuukaudeksi erotettu wiran toimesta armollisella päätöksellä $\frac{3}{2}$ 1842, „för ett en prest mindre wärdigt förhållande“; kuoli $\frac{28}{10}$ 1845. Waimo: Augusta Winter, kirkkoherran tytär Nurmeksesta, s. $\frac{4}{11}$ 1810. Lapsia: Ida Johanna, s. $\frac{22}{4}$ 1831, naim. Kantasalmen kirkkoherra Erik Juhana Stawén'in kanssa; Selma Karolina, s. $\frac{13}{6}$ 1834, naim. Jämsän luffarin Kaarle Juhana Lindblad'in kanssa; Rosa Wilhelmina, s. $\frac{20}{4}$ 1837, naimaton; Emma Adolffina Fredrika, s. $\frac{19}{9}$ 1843 naimisessa Kirwun kappalaisen Pekka Malisen kanssa; Antti Juhana Adolf, s. $\frac{14}{3}$ 1846, översti ja staapin päällikkö Suomen asemelwoollisessa sotawäessä.

15. Erik Niklander, s. Mäntfälässä $17/10$ 1795, papiksi vihitty $6/6$ 1821, palveli Wiipurissa, Mäntyhajulla, Kuopiossa ja Hollolassa; kappalainen Mäntfälässä 1830, w. kirkkoherra 1835, kappal. Astolassa $27/10$ 1841, kirkkoherra täällä $18/11$ 1846, mutta kuoli $30/7$ 1848 ennenkuin ennätti virkaan astua. Vaino: Anna Sofia Berner, kappalaisen tytär Mikkelistä, s. $10/2$ 1806 ja kuollut $18/8$ 1850. Lapsia: Hedwig Kristina Amanda, s. $22/11$ 1831; Erik Viktor, s. $9/9$ 1835, maanviljelijä; Juhana Kustaa, s. $22/4$ 1839, kuoli ylioppilaana.

16. Antti Emanuel Berner, s. $10/10$ 1809 Mikkelissä, papiksi vihitty $17/5$ 1834, kaupungin kappalainen Porwoossa $1/4$ 1840, w. kirkkoherra $9/7$ 1842, kirkkoherra täällä $29/8$ 1849, muutti kirkkoherraksi Aikkalaan $1/5$ 1865, jossa naimatoimna kuoli. Rowastin arvon sai mainaja $7/4$ 1858.

17. Aleksander Fredrik Mander, s. Helsingissä $29/7$ 1818, papiksi vihitty $19/5$ 1843; palveli Kiteellä ja Inferinmaalla, kaupungin saarnaaja Joensuussa $12/3$ 1851, w. kirkkoherra 1853, opettaja Joensuun koulussa $30/12$ 1857, jonka ohessa myös saarnaaja; kirkkoherra täällä 1865, kuoli $17/4$ 1874. Oli naimisessa Pielisjärwen rowastin tyttären Adelaide Elisabeth Steenius'en kanssa, joka oli s. $20/5$ 1837 ja kuoli 1890. Lapsia ei ollut.

18. Aleksander Kustaa Walle, rowastin poika Leppäwirroilta, s. $19/4$ 1843, papiksi vihitty $8/12$ 1865, palveli Leppäwirroilla ja Raavilla; kirkkoherra täällä 1875, kont. rowasti Sortawalan rowastikunnassa. Hän meni $6/6$ 1869 naimiseen kruununwoudin tyttären Hildur Fatima Thoreld'in kanssa, joka on s. Mikkelissä $26/4$ 1843. Lapsia: Hildur Augusta Rosalie, s. $10/5$ 1870; Gerda, s. $1/5$ 1872; Daniel Kustaa, s. $14/7$ 1874; Oskar Ferdinand, s. $2/4$ 1876 ja kuoli $10/8$ 1880; Alma

Johanna, s. $31/12$ 1877; Ingeborg Emilia, s. $12/3$ 1880; Alfred Alexander, s. $15/10$ 1881.

c) Kesälahden kirkkoherrat, eri-seurakuntana ollessa.

7. Mikael Ohlsonius, suuren Olsoni-suvun kantaisä, tuli ison wihan aikana ja kuoli w. 1727. Waimo: Magdalena Hermigier, kuoli 1761. Lapsia: 1:o Antti, hän asui Kesälahdella, oli kirkkovaarti ja toimitti myös ulosottomiehen virkaa. Waimon nimi oli Ulrika Lactman. 2:o Juhana; 3:o Abraham; 4:o Elisabeth.

8. Mathias Aurenus, tuli w. 1728 ja kuoli w. 1730. Waimo: Elisabeth Berner. Lapsia: Kustaa Fredrik. Hän tuli sittemmin $13/2$ 1769 kirkkoherraksi Leppäwirroille ja kuoli siellä rowastina 1797.

9. Juhana Lagus, apologetin poika Porista, tuli 1731 ja kuoli $20/4$ 1736. Hän nai Aurenus'en lesken Elisabeth Bernerin. Lapsia: Juhana, joka w. 1771 pääsi kirkkoherraksi Jisalmelle ja kuoli siellä jumaluusopin tohtorina ja kontrahtirowastina $3/4$ 1806. Hänestä lewisi laaja suku, jonka jäsenistä muutamat ovat otaneet nimen Lagi.

10. Juhana Beckman, tuli w. 1736 ja asetettiin piispa Juslenius'elta virkaan $17/7$ 1737; muutti 1760 Rautalammille, jossa rowastin arvolla kuoli $24/5$ 1771. Hän oli Rautalammillakin niin rakastettu, että kuoltuaan tehtiin hänen muistokseen suru-runo. Wainaja oli nainut Lagus'en lesken Elisabeth Berner'in, joka nyt oli kolmannessa naimisessa ja kuoli leskenä Beckman'in perästä $13/9$ 1779, 81 vuoden iässä. Lapsia oli Beckman'in kanssa: Margaretha, joka meni naimiseen Rautalammin kappalalaisen Juhana Krogerus'en kanssa, ja Anna Kristina.

11. Maisteri Klas Juhana Molander, s. Sulawalla $8/4$ 1724, jossa isä silloin oli kappalaisena; kirkkoherra Kesälahdella $2/5$ 1761, määrättiin kont. rowas-

tiffi 1774, muutti Mlomantsiin 1777, jossa kuoli 27/6 1799. Koska rowasti Molander'ista on lewinnyt arwoisa suku, jonka jäseniä on paljon Suomessa ja Ruotsissakin, suotanee tässä mainita kenessä suku on alkanut; ja kun Kesälahden kirkon- ja historiafirjoilla on se etu, että moni tämän suvun jäsenistä sieltä alkunsa juurtaa, on rowastista lewenewä suku-haara tähän laweammalta otettu.

Kanta-isä tälle suwulle oli 16:sta vuosisadalla eräs päällikkö Koporje'ssa, Inferinmaalla, Jaakko Bertilinpoinka. Tämän poika Samuel oli luutnantti ja asui Muolaan pitäjäässä; waimon nimi oli Selina Orjontytär. Hänen poikansa Klaudius Samuelinpoika otti Muolaan (ruotsiksi Mohla eli Mola) pitäjäästä nimen Molander, tuli papiksi ja oli ensin kappalaisena Muolaassa, w:desta 1658, sekä sittemmin kirkkoherra Sulkawalla w. 1666—1682. Waimon nimi oli Selina Antintytär. Klaudias Molander'illa oli lapsia: Antti ja Ingeborg. Antti Molander myös oli Sulkawalla kirkkoherrana w:desta 1682, ja kuoli siellä 1720. Hänellä oli lapsia: Emerentia, joka naimatoinna kuoli 1755; Klas, Sulkawan kirkkoherra, kuoli 1745 lapsetoinna; Aaron, kirkkoherra Tohmajärvellä; Katarina, kuoli naimatoinna 1765; Maria oli naimisessa majoitusmestari Jaakko Agander'in kanssa; Anna; Agneta, kuoli 1740 naimatoinna; Beata, kuollut Kuopiossa 1757, sanotaan olleen naimisessa Juhana Argillander'in kanssa. Aaron Molander'illa, joka wuodesta 1743 oli Tohmajärvellä kirkkoherrana, jonne kuoli 1755, ja puolisoollaan Kristina Mallén'illa, s. 1694 ja kuollut 1756, oli neljä lasta, joista Klas Juhana oli edellämainittu rowastimme. Hän oli naimisessa kamreeri Juhana Wadstén'in ja hänen rouwansa Anna Magdalena Wargentín'in tyttären Maria Wadstén'in kanssa, joka oli s. 23/4 1730

ja kuoli $\frac{2}{3}$ 1810. Rowastilla oli 12 lasta, joista 3 kuoli nuorena; muut olivat: Anna Kristina, s. 1749 ja oli naim. kirkkoh. Juhana Schroeder'in kanssa Ukuniemellä; Aaron, s. 1753, kirkkoherra Mikkelissä, jumaluusopintohtori ja kontr.-rowasti; kuoli 1821; Maria, s. 1758, kuollut 1794, ollut naim. kirkkoherran Gabriel Tuderus'en kanssa Leppävirroilla; Gabriel, s. 1760 ja ja kuollut 1828, oli majori ja asui Pietšämäellä. Hänen puoliso oli Sofia Charlotta Tawast, joka kuoli 1843; heiltä jäi 3 lasta; Juhana, s. Kesälahdella $\frac{2}{5}$ 1762, oli vuodesta 1800 kirkkoherrana Ilomantsissa, määrättiin Porwoon hippakunnan piispaaksi 1821 ja kuoli $\frac{2}{7}$ 1837; Abraham Wilhelm, s. 1764; Adolf, s. $\frac{1}{8}$ 1765, majori Karjalan jääkäri-rykmentissä, asui Kesälahdella, jossa omisti Mäntyniemen tilan ja kuoli 1824; Magdalena, s. $\frac{2}{2}$ 1769, meni naimiseen sisarwainajansa miehen Gabriel Tuderus'en kanssa; Abraham Joakim, s. $\frac{6}{3}$ 1771, oli maaherrana Mikkelin läänissä, korotettiin aatelissäätyyn ja otti nimen Nordenheim; kuoli 1847.

Majori Adolf Molander'illa oli puolisonsa Kristina Polin'in kanssa 9 lasta, joista tässä mainitaan seuraavat: Sofia Lowisa, s. $\frac{8}{6}$ 1798, oli ensin naimisessa Kesälahden kappalaisen Mathias Wirén'in kanssa, joka kuoli $\frac{2}{6}$ 1824 ja toisen kerran Kerimäen kappalaisen Kaarle Kustaa Koschier'in kanssa, kuollut 1859; leski kuoli 1882; Agata Maria, kuoli naimatoinna 1845; Ulrika Adolfina, s. $\frac{2}{3}$ 1810, oli naimisessa toimitusmaamittarin Juhana Kristofer Gahmberg'in kanssa, joka kuoli 1838; Ewa Charlotta, s. $\frac{1}{3}$ 1812, oli naim. kaupungin wiskaalin Erik Wilhelm Lufander'in kanssa; Klas Herman, s. $\frac{1}{2}$ 1817, Senatori, Salaneuws ja waltiowarain toimituskunnan päällikkö. Salaneuws Molander, joka perillisineen oli korotettu aatelissäätyyn, korotettiin w:na 1887 perillisineen wapaaherran säätyyn.

Wapaaherra Molander meni w. 1847 naimiseen assessorin Zuhana Hallonblad'in tyttären Johanna Fredrikan kanssa, joka oli s. $\frac{2}{3}$ 1823; toisen kerran meni hän naimiseen w. 1881, neiti Helena Rotkirch'in kanssa. Wapaaherra Molander'in lapset ovat: Maria Katarina Johanna, s. $\frac{1}{4}$ 1848, naimisessa kanslianeuvos Kaarle Leonard Lindeberg'in kanssa; Herman Maximilian, s. $\frac{7}{8}$ 1852, w. tuomari. Hän osti Mäntyniemen tilan w:na 1880, joka tila jo viime vuosisadalla oli rowasti Molander'in hallussa.

12. Maisteri Henrik Galonius, kirkkoherranpoika Saarijärvellä, s. $\frac{2}{5}$ 1735, otti vastaan wiran $\frac{1}{4}$ 1777, waan muutti jo w. 1779 kirkkoherraksi Saarijärvelle; sieltä hän muutti Loviisaan, jossa kuoli 1805. Tämä Galonius oli vanhempi weli nykyisen vuosisadan alussa mainiolle lakimiehelle Mathias Galonius'elle.

13. Jonas Slottman, wuodesta 1780, kuoli $\frac{1}{5}$ 1791. Waimo: Katarina Solitander. Lapsia: Erik Zuhana, konsistoriumin notario Porwoossa; Jaakko Zuhana, kirkkoherra Kurkijoella; Anna Katarina, oli naim. Kiteen kappalaisen Fredrik Zuhana Rosenbom'in kanssa.

14. Antti Winter, kirkkoherranpoika Kiteeltä, s. 1741, kirkkoherra Refälähdellä $\frac{2}{11}$ 1791, kuoli $\frac{2}{1}$ 1799. Waimo: Lovisa Kristina Andersin. Lapsia: Beata Helena, s. 1768; Antti Kustaa, s. 1770, oli luutnantti ja asui Kiteellä; Adolf Henrik, s. $\frac{2}{2}$ 1772, kuoli rowastina Nurmeksessa $\frac{2}{3}$ 1824; Orijö Fredrik, s. 1777, oli ruununwouti ylä-Hollolan kihlakunnassa; Erik Wilhelm, s. $\frac{6}{1}$ 1786, oli kiuwuloinen pappismies ja kuoli 1838; Maria Lovisa, kuoli $\frac{9}{8}$ 1839, 64 wuoden iässä ja oli ollut naim. lipunkantajan J. J. Sultin'in kanssa.

15. Rowasti Erik Lufander, kappalaisen Mikael Lufander'in poika Korpilahdelta, s. $\frac{5}{8}$ 1740, oli ensin kappalaisena Kivijärvellä ja Pietšämäellä, kirkkoher-

ra täällä $\frac{11}{2}$ 1799, sai rowastin arwon 1812 ja kuoli $\frac{22}{1}$ 1827. Lufanderin isän-isä oli Kaarle XII:sta rakkuunia, ja joutui Turkkilaisien wangiiksi, waan onnistui sieltä tarkaamaan ja tuli kotipaikalleen, Lufan tilalle, Hollolan pitäjäässä, josta nimi Lufander näyttää juurtaman. Rowasti Lufander oli kahdesti nainut. Ensimmäinen waimonsa oli Maria Johanna Tuderus, kappal. tytär Saarijärweltä, s. 1742 ja kuollut 1791; hänen kanssa oli rowastilla 10 lasta. Toinen waimo oli Katarina Elisabeth Arppe, joka kuoli $\frac{3}{4}$ 1828. Lapset ensimmäisestä naimisesta olivat: Maria Lowisa, s. $\frac{1}{1}$ 1770, oli naim. Korpilahden kappalaisen Kaarle Sirén'in kanssa; Sofia Erika, s. $\frac{30}{8}$ 1771 ja kuollut $\frac{18}{6}$ 1856, oli naim. nimismiehen Wilhelm Roschier'in kanssa Pietsämäellä; Johanna Juliana, s. $\frac{19}{9}$ 1774, oli naim. Jisalmen kappalaisen Jisakki Blom'in kanssa, joka sotawuosiina 1808—1809 oli rowastilla apulaisena; Emanuel s. $\frac{13}{8}$ 1776; Jaakko Juhana, s. $\frac{10}{10}$ 1778; Kaarle Fredrik, s. $\frac{16}{10}$ 1780, kappalainen Ufuniemellä; Ebba Albertina, s. $\frac{28}{10}$ 1782, oli naim. kappal. Pietari Jskander'in kanssa, Pietsämäellä; Ulrika, s. $\frac{29}{7}$ 1784, oli naim. ruununwouti Kaarle Kustaa Soldan'in kanssa; Erik Wilhelm, s. $\frac{29}{3}$ 1788, kaupungin wiskaali Lappeenrannassa, kuoli $\frac{24}{10}$ 1857, oli naimisessa majorin tyttären Ewa Charlotta Wolander'in kanssa Kesälahdelta; Adolf Emanuel, s. $\frac{28}{7}$ 1791, kappalainen täällä. (katso N:o 9.)

16. Samuel Ceder, s. Uudessakaupungissa $\frac{26}{3}$ 1779, kirkkoherra täällä 1830, kuoli $\frac{15}{3}$ 1733. Waimo: Johanna Mandelin, s. $\frac{21}{1}$ 1787. Tätä kirkkoherran rouwaa wanhat vielä kunnioituksella mainitsawat erittäin armeliaaksi ja toimelliseksi ihmiseksi. Taitoa hän kuuluu tarwinneenki, warsinkin miestään hoitaessa, jonka sanotaan olleen niin taipuneen wäkewiin juomiin, että toisinaan kirkkotoimetkin olivat keskeytyneet. Lapsia heillä oli:

Lotta, s. 1810, naim. merikapteeni Kaarle Sundman'in kanssa; Pietari Samuel, s. $\frac{2}{3}$ 1813, kuoli pappina $\frac{3}{3}$ 1845; Maria Johanna, s. $\frac{2}{7}$ 1816; Flora Erika, s. $\frac{2}{1}$ 1819; Mauno Henrik, s. $\frac{2}{7}$ 1826, merikapteeni.

17. Gabriel Alopaeus, kappalaisenpoika Kesälahdelta, s. $\frac{1}{2}$ 1801, kirkkoherra täällä $\frac{6}{3}$ 1834, rowasti 1845, muutti Kerimäelle 1856, jossa kuoli 1876. Oli naim. Ulrika Tawaststjernan kanssa, waan lapsia ei ollut.

18. Rustaa Reinhold Blomqvist, s. Kuopiossa $\frac{7}{3}$ 1813, otti vastaan kirkkoherran wiran täällä $\frac{1}{5}$ 1857, muutti 1864 Wiitasaarelle, jossa kuoli. Waimo: Sofia Charlotta Fredrika Blåffeld, s. $\frac{1}{0}$ 1816. Lapsia: Reinhold Waldemar, s. $\frac{2}{2}$ 1845, w. tuomari ja nimismies Saarijärvellä; Selma Maria, s. $\frac{8}{3}$ 1849; Alma Sofia, s. $\frac{3}{11}$ 1850; Hanna Charlotta, s. $\frac{1}{4}$ 1852 ja Rosa Amanda, s. $\frac{6}{6}$ 1857.

19. Juhana Bäckwall, tilanomistaja Herrasen poika Haapajärwen pitäjäästä Dulun lääninä, s. Djaharjun talossa $\frac{2}{6}$ 1817, ylioppilas 1839, papiksi vihitty $\frac{1}{6}$ 1842, teki palvelusta Rowaniemellä, Budasjärvellä ja Dulussa w. kirkkoherra 1853, kappalainen Dulun-Salossa $\frac{1}{3}$ 1855 ja Dulun kaupungissa $\frac{1}{8}$ 1856, kirkkoherra täällä 1864 ja otti wiran vastaan $\frac{1}{5}$ 1865, johon saman vuoden Heinäkuisssa piispa Frosterus'elta asetettiin; — muutti $\frac{1}{5}$ 1870 kirkkoherraksi Koivistoille ja sieltä 1876 kirkkoherraksi Dulun, jossa rowastin arwolla kuoli $\frac{2}{1}$ 1883. Nimen „Bäckwall“ otti wainaja syntymätalostaan Djaharjusta. Bäckwall oli naimisessa Maria Sofia Heitel'in kanssa, joka oli rowastin tytär Rowaniemeltä, s. $\frac{1}{5}$ 1818 ja kuoli Dulussa 1885. Heidän lapset ovat: Jenny Sofia, s. $\frac{1}{1}$ 1844, meni w. 1868 naim. Sortawalan nimismiehen Fritiof Blathan'in kanssa, josta jäi leskeksi; Janny Elisabeth, edellisen

taksoissisar, naim. kauppias Nikolai Sapetoff'in kanssa Sortavalassa; Pietari Alfred, s. 17 1848, lääkäri Dulussa; Alma Augusta, s. 8° 1854, naim. kirkkoherran apul. Samuel Abraham Strömer'in kanssa.

20. Bengt Iwar Stenius, rowastinpoika Pielisjärveltä, s. Loviisassa $\frac{3}{12}$ 1833, papiksi vihitty $\frac{5}{2}$ 1858, pit. apul. Enossa 1865, tuli kirkkoherraksi Kesälahdelle $\frac{1}{5}$ 1871, muutti kirkkoherraksi Hollolaan $\frac{1}{5}$ 1889. Oli ensikerran naimisessa Evelina Durchman'in kanssa, joka oli rowasti Frans Oskar Durchman'in tyttäriä ja oli s. Koivulahdella 1839 sekä kuoli Enossa $\frac{3}{7}$ 1867; toisessa naimisessa toimitusmaam. tyttären Ebba Kristina Björklund'in kanssa s. $\frac{5}{9}$ 1840 ja kuollut Kesälahdella $\frac{1}{8}$ 1871, ja on nyt Stenius kolmannessa naimisessa, vuodesta 1876, Anna Katarina Mölse'n kanssa, joka on s. $\frac{1}{5}$ 1831. Lapsia on ensi naimisesta: Hilda Evelina, s. $\frac{2}{7}$ 1862, naim. Kantasalmen kappal. August Noposen kanssa; Anna Augusta, s. $\frac{1}{8}$ 1865; Ida Maria, s. $\frac{1}{11}$ 1866 sekä toisesta naimisesta: Lina Aina Siwiä, s. $\frac{1}{2}$ 1869, naim. rautatiekirjurin Wilhelm Nikolai Mölse'n kanssa.

d) Kappalaiset yhtenä seurakuntana ollessa.

1. Mathias Klementinpoika Molarius, vuosina 1691—1700, kuoli Kesälahdella $\frac{2}{1}$ 1700. Hänellä oli lapsia: Katarina, joka w. 1708 meni naimiseen Jaakko Samulinp. Ignatius'en kanssa Sortavalassa; Margaretha, meni 1716 naim. Antti Bölläsen kanssa; Samuel, s. 1692, oli talollinen Kesälahdella; Zuhana, s. $\frac{7}{11}$ 1695; Jaakko ja Margaretha, taksoiset, s. $\frac{1}{6}$ 1697; Matti, s. isän kuoltua $\frac{2}{3}$ 1700. Nykyiset Molarius'et Kesälahdella, ovat edellämainitun kappalaisen jälkeisiä.

2. Jaakko Zuhananp. Ruthenius, asui noin vuoteen 1710 Kesälahdella, ja hukui samana vuonna Laatokkaan. Vaimo: Anna von Hall, oli kirkkoherran-

tytär Parikkalasta. Lapsia: Kristina, meni naim. isän seuraajan Swen Wastén'in kanssa.

3. Swen Wastén, w. 1716—1728. Pitäjään kokouksessa 1716, kysyi Pietari Wahlbergius (luultamasti Jaakkiman kappalainen), jos Uufuniemen seurakunta (johon vielä Kesälähtikin kuului) tahtoi ottaa Herra Sweno Wastén'in kappalaisekseen, johon suurin osa wastasi: „jaa"! Tämän myönnyttyksen nojassa hän 1:nä adventtisunnuntaina wirkaan asetettiin. Wastén'in aikana päättyi isowiha ja seurakunnat erotettiin toisistaan valtiollisen rajan kautta. Swen Wastén oli sittemmin kappalaisena Räisälässä ja kirkkoherrana Uufuniemellä; katso Uufun. kirkkoh. luettelo N:o 7.

e) Uufuniemen kappalaiset, eri-seurakuntana ollessa.

4. RUSTAA Stråhlman, kirkkoherranpoika Kerimäeltä, s. $\frac{1}{9}$ 1716, papiksi vihitty $\frac{8}{10}$ 1752, kappalainen Uufuniemellä 1752, kuoli $\frac{2}{7}$ 1791. Waimo: Dorotea Elisabeth Jaenisch, joka kuoli 1788. Lapsia: Anna Dorotea, s. $\frac{2}{6}$ 1754, oli naim. rajawartija Drjö Neiglic'in kanssa; Zuhana, s. $\frac{1}{3}$ 1758, rajawartija, oli naim. Hedwig Chrons'in kanssa ja heidän poika, RUSTAA, oli kappalaisena Kurkijoella; Maria Kristina, s. $\frac{1}{2}$ 1759, oli naim. siltawouti Swan Baikow'in kanssa; Hedwig Helena, s. $\frac{2}{5}$ 1761, naimaton; Sofia Alitta, s. $\frac{3}{8}$ 1768, oli naim. drällifankurin Zuhana Mander'in kanssa Käfsalmella ja leskeksi jäätyään, drällifankuri Lakkosen kanssa.

5. Henrik Esaias Mondén, koulumestarinpoika Kerimäeltä, s. $\frac{2}{1}$ 1760, yliopp. 1782, papiksi vihitty 1786, kappalainen täällä 1793, erosi wirastaan ja meni kouluopettajaksi Käfsalmeen 1798, jossa kuoli 1799. Waimo: Amalia Johanna Ursin, kirkkoherrantytär Räisälästä, s. $\frac{2}{4}$ 1763 ja kuollut 1799. Lapsia: Anna Elisabeth; Katarina Charlotta, s. 1791, oli naim. Antrean

pit. kappalaisen Juhana Reinhold Winter'in kanssa.

6. Jaakko Charenius, s. Nummen pit. lähellä Turkuu, $\frac{7}{7}$ 1771, yliopp. 1791, papiksi vihitty Wiipurissa $\frac{7}{7}$ 1797, kappalainen täällä 1799, w. kirkkoherra 1807, kuoli $\frac{10}{6}$ 1815. Waimo: Anna Elisabeth Euro-paeus, kirkkoh. tytär Parikkalasta, s. $\frac{20}{5}$ 1764. Lapsia: Karolina Gustafwa, s. $\frac{16}{1}$ 1801; Jaakko Aleksander, s. 1802, mielipuoli; Ulrik Wilhelm, s. $\frac{25}{6}$ 1804, yliopp. 1824, w. t. kirkkoherra Wiipurin saksalaisessa seurakunnassa, kuoli mielipuolena 1836.

7. Kaarle Fredrik Lufander, rowastinpoika Kesälahdelta, s. $\frac{6}{10}$ 1780, yliopp. 1800, papiksi vihitty $\frac{18}{8}$ 1805, teki palvelusta Pietšämäellä, Kuopiossa ja Kautalammilla, w. kirkkoh. 1813, kappal. täällä $\frac{14}{8}$ 1816, kuoli $\frac{10}{3}$ 1841. Oli ensin naim. Maria Kristina Bonsdorff'in kanssa, joka oli kirkkoherrantytär Pietšämäeltä ja oli s. 1791. Toisen kerran oli Lufander naim. Katarina Karolina Ahnger'in kanssa, s. 1784 ja kuollut $\frac{9}{11}$ 1868. Lapsia toisesta naim. oli: Nina Sofia, s. $\frac{1}{3}$ 1814, oli naim. nimismiehen Kaarle Kustaa Plathan'in kanssa; Kaarle Adolf, s. $\frac{7}{10}$ 1815 ja kuollut $\frac{8}{9}$ 1882, kirjuri; Amanda, s. $\frac{4}{7}$ 1819, naimaton.

8. Berndt Mauno Zilliacus, Henkimoudinpoika, s. $\frac{29}{9}$ 1802, papiksi vihitty $\frac{1}{3}$ 1829, teki palvelusta Joutsenossa, Elimäellä, Jääskessä, Rautjärvellä, Antreassa, Sakkolasja, Impilahdella, Jaakkimassa ja Uudellakirkolla, kappalainen täällä $\frac{8}{8}$ 1842, w. kirkkoherra 1847, kuoli $\frac{11}{12}$ 1856. Oli ensin naim. Sofia Ulrika Mäklin'in kanssa, joka oli kirkkoherrantytär Joutsenosta, ja oli s. $\frac{29}{3}$ 1813 ja kuoli $\frac{6}{11}$ 1839. Toisissa naim. oli Zilliacus, Karolina Wilhelmina Olenius'en kanssa, s. $\frac{26}{4}$ 1839. Lapsia: Lydia Karolina Lowisa, s. $\frac{25}{7}$ 1857 ja kuollut 1883, oltuaan naim. kirkkoherran apul. Iwar Wallenius'en kanssa.

9. Gabriel Plathan, s. Saarijärvellä $\frac{1}{2}$ 1809, yliopp. 1840, papiksi vihitty $\frac{1}{5}$ 1843, kirkkoherra lutherilaisessa seurakunnassa Sittassa, Pohjois-Amerikassa $\frac{2}{2}$ 1845, kappalainen täällä $\frac{2}{2}$ 1857, pääsi kirkkoher-raffi Sortavalaan 1867, jossa kuoli 1887. Oli naim. Hilma Wilhelmina Lufander'in kanssa, jota oli kappal. tytär Kesälahdelta, s. $\frac{1}{4}$ 1835. Lapset: Viktor Juha-na, s. $\frac{2}{4}$ 1857; Albert Gabriel, s. $\frac{2}{2}$ 1859; Ellen Fanny Johanna, s. $\frac{2}{9}$ 1865; ja kaksi nuorempaa poikaa.

10. Jisakki Aleksis Wallenius, s. Nurmijär- wellä $\frac{1}{6}$ 1826, oli kirkkoherranpoika Laukaasta, papiksi vihitty $\frac{2}{6}$ 1849, kouluopettaja Jyväskylässä 1862, kirk- koh. apul. Laukaassa ja linnansaarnaaja Kätiläsalmissä 1865, kappalainen täällä 1868, kappal. Säämingissä 1876, jossa kuoli 1883. Oli naim. Augusta Cecilia Vilius'en kanssa, s. Jämsässä $\frac{7}{6}$ 1837. Lapset: Jisakki William, s. $\frac{2}{10}$ 1860; Kaarle Elis, s. $\frac{1}{6}$ 1862; Alek- sis Osian, s. $\frac{2}{4}$ 1864; Uno Albert, s. $\frac{2}{1}$ 1866; Au- gust Lennart, s. $\frac{1}{2}$ 1868; Rosalie, s. $\frac{2}{2}$ 1873.

11. Henrik Wilhelm Salenius, s. Valkjärvel- lä $\frac{1}{3}$ 1844, vihitty papiksi $\frac{1}{10}$ 1868, palweli Säkki- järvellä, Walkealassa ja Sipoossa; kappal. täällä $\frac{1}{5}$ 1876, mutta ei ole astunut tähän virkaan.

Virkaatoimittama kappal. Baamo Boutiainen, s. Sortavalassa $\frac{1}{4}$ 1848, yliopp. $\frac{2}{1}$ 1872, papiksi wi- hitty $\frac{3}{7}$ 1877; w. t. opettaja Sortavalan ala-alkeskou- lussa lukumuotena 1874—1875; w. t. kappal. täällä 1 p:wään Loukof. 1889 jolloin muutti kappalaiseksi Jääs- keen, missä kuoli $\frac{2}{6}$ 1890.

f) Kesälahden kappalaiset eri-seurakuntana ollessa.

4. Juhana Orjö Wilenius, s. 1726, pitäjään- apul. Kesälahdella 1755 ja kappal. w. 1772; kuoli 1780. Waimo: Helena Lyra, s. 1730 ja kuollut $\frac{1}{2}$ 1785.

Lapsia oli 8, joista 4 kuolivat nuorena; toiset olivat: Maria Helena, s. $\frac{3^1}{7}$ 1764; Erik Juhana, s. $\frac{1^3}{2}$ 1766; Anna Kristina, s. $\frac{4}{10}$ 1771 ja Drjö, s. $\frac{2^1}{4}$ 1775.

5. Henrik Rustaa Lindh, vuodesta 1781, kuoli $\frac{1}{2}$ 1790. Vaimo: Anna Kristina Norring kuoli $\frac{2^0}{4}$ 1791. Lapsia: Magdalena Kristina, s. 1780; Katarina Sofia, s. $\frac{1^6}{4}$ 1784.

6. Henrik Mopaeus, kappalaisenpoika Liperistä, s. 1745, yliopp. 1765, papiksi vihitty 1772, kappal. täällä $\frac{2^0}{11}$ 1790, kuoli $\frac{1^8}{6}$ 1803. Vaimo: Anna Elisabeth Stensfelt, s. 1758. Lapsia: Henrik Adolf, s. $\frac{1^5}{0}$ 1778, oli kauppiana Loviisassa; Mauno, s. $\frac{1^7}{2}$ 1780, nimismies ja metsäherra; Jaakko, s. $\frac{8}{4}$ 1783, kapteeni; Elisabeth Charlotta, s. $\frac{3^0}{7}$ 1785; Dawid, s. $\frac{1^3}{2}$ 1795 posti-inspektori Helsingissä ja hovineuvos; Gabriel, ennen mainittu Kesälahden rovasti, katso N:o 17.

7. Maisteri Henrik Juhana Mechelin, s. $\frac{3}{1}$ 1774, papiksi vihitty $\frac{2^1}{3}$ 1799, maisteri 1802, kappal. täällä $\frac{9}{5}$ 1804, w. kirkkoherra 1811, pääsi kirkkoherraksi Jaakkiman seurakuntaan 1818 ja kuoli siellä kontrahtorovastina $\frac{1^3}{5}$ 1840. Rovasti Mechelin oli naimisessa Kristina Maria Costiander'in kanssa, joka kuoli 1855. Heidän lapset olivat: Margaretha Charlotta, s. $\frac{3^1}{1}$ 1806, oli naim. Kesälahden kappal. P. J. F. Profelt'in kanssa; Rustaa Juhana, s. $\frac{2^3}{9}$ 1807, kuoli 1863 waltioneuvoksena; Kaarle Fredrik, s. $\frac{3^1}{2}$ 1808, w. tuomari, kuoli 1847; Johanna Kristina, s. $\frac{5}{4}$ 1811 ja kuollut $\frac{1^4}{4}$ 1838, oli naim. ruununvouti Pietari Gerhard Savander'in kanssa; Henrik Adolf, s. $\frac{2^2}{5}$ 1813, todellinen waltioneuvos ja kirkollistoimituskunnan päällikkö Keis. Senaatis- ja; Fredrika Lovisa, s. $\frac{1^8}{1}$ 1817, kuoli 1840; Amanda Sofia Augusta; Feliks Theodor, s. $\frac{6}{7}$ 1824, tuomari Lappveden tuomioistuimissa.

8. Mathias Wirén, s. Jämsässä $\frac{1}{3}$ 1786, papiksi vihitty $\frac{2}{4}$ 1811, kappalainen täällä $\frac{1}{8}$ 1819, w. kirkkoh. 1822, kuoli $\frac{2}{6}$ 1824. Oli naim. Majurin tyttären Sofia Lovisa Molander'in kanssa, joka w:na 1827 meni toiseen avioliittoon kappal. Kaarle Kustaa Roschier'in kanssa, Kerimäellä. Wirén'iltä ei jäänyt lapsia.

9. Adolf Emanuel Lufander, rowastinpoika täältä, s. $\frac{2}{7}$ 1791, papiksi vihitty $\frac{1}{5}$ 1815, sai täällä kappalaisen viran $\frac{2}{8}$ 1825, ensin oltuaan isällään apulaisena, kuoli Saarelan tilalla, jossa asui, $\frac{2}{10}$ 1835. Lufander oli kahdesti nainut. Ensimmäinen waimonsa oli Anna Charlotta Arppe, s. 1797, ja kuollut 1826. Lapsia oli tästä aviosta seuraavat: Sofia Elisabeth, s. $\frac{6}{10}$ 1817, meni 1838 naimiseen Kesälahden nimismiehen Antti Juhana Tollet'in kanssa; Selma Charlotta, s. $\frac{2}{2}$ 1819, naim. merikapteeni Hansson'in kanssa Loviisassa; Alara Adolfina, s. $\frac{2}{7}$ 1821, kuoli naimatoinna; Lovisa Katarina, s. $\frac{2}{11}$ 1824, naim. kauppias Kaarle Kustaa Majander'in kanssa Loviisassa. Toisen keran oli Lufander naim. Karolina Fredrika Magdalena Witting'in kanssa, s. 1794. Lapsia oli tästä naimisesta: Erik Adolf, s. $\frac{5}{2}$ 1828, kuoli upseerina; Karolina Gustafwa, s. $\frac{2}{4}$ 1829, naim. tuomari Kustaa Wilhelm Fabritius'en kanssa, Juvalla; Juhana Edward, s. $\frac{6}{5}$ 1832, kollegian-registraattori; Hilma Wilhelmina, oli naim. Sortavalan kirkkoherran Gabriel Plathan'in kanssa.

10. Pietari Eskling, talonpojanpoika Karttulas-ta, s. $\frac{2}{11}$ 1804, sai waltakirjan kappal. wirkaan täällä $\frac{1}{11}$ 1836, waan kuoli $\frac{1}{2}$ 1837, ennenkuin kerkesi wir-kaan astua.

11. Pietari Juhana Fredrik Brosfelt, rowasti Antti Juhana Brosfelt'in poika Nilsiästä, s. $\frac{6}{11}$ 1804,

papiksi vihitty $\frac{5}{9}$ 1827, teki palvelusta Kuopiossa, Nilfiässä, Jääskessä ja Jaakkimassa; sai kappalaisen viran täällä $\frac{1}{3}$ 1838, w. kirkkoherra 1840, muutti $\frac{1}{5}$ 1851 kappalaiseksi Nurmekseen, jossa kuoli $\frac{5}{7}$ 1858. Profelt oli naimisessa Margaretha Charlotta Meckelin'in kanssa, rowastintytär Jaakkimassa, s. Kesälahdella 1806, jossa isä silloin oli kappalaisena ja kuollut 1857. Heillä oli lapsia: Johanna Sofia, s. 1833; August Fredrik, s. 1835; Henrik Kustaa Theodor, s. 1837, nykyinen Jissalmen rowasti; Kaarle Aleksander, s. 1840, nimismies Sippolassa; Pietari Adolf, s. 1843, rangaistustaloksen päällikkö Hämeenlinnassa; Nathalia Elisabeth, s. 1845.

12. Werner Wilhelm Wilkman, s. Saarijärvellä $\frac{1}{9}$ 1813, papiksi vihitty $\frac{1}{1}$ 1837, teki palvelusta Saarijärvellä, Lamnilla, Juwalla, Mikkeliissä ja Sulkawalla; w. kirkkoherra 1849, kappalainen täällä $\frac{2}{3}$ 1850, astui virkaan $\frac{1}{5}$ 1851, muutti kirkkoherraksi Juuskaan $\frac{1}{5}$ 1880, jossa kuoli. Hänen mentynään kappalaisen virka wäliaikaisesti täällä lakkasi. Kirkkoherra Wilkman oli kahdesti nainut. Ensimmäinen waimonsa oli Ewa Sofia Melén, s. 1824 ja kuollut 1846, josta awiosta on yksi poika, Aksel Wilhelm, s. $\frac{1}{9}$ 1845, toimitusmaamittari. Toisen kerran oli Wilkman naimisessa Sulkawan rowastintyttären Fredrika Katarina Wikstén'in kanssa, s. $\frac{2}{4}$ 1828 ja kuollut Kesälahdella 1873. Tästä awioliitosta on 11 lasta, jotka ovat: Kustaa Werner, s. $\frac{2}{12}$ 1849, w. tuomari; Oskar Waldemar, s. $\frac{1}{9}$ 1851, w. tuomari, nainut kappal. tyttären Kiteeltä, Hanna Augusta Swahn'in, s. $\frac{1}{10}$ 1861; Kaarle Fredrik, s. $\frac{1}{8}$ 1853, maanwiljeliä; August Richard, s. $\frac{2}{12}$ 1855, kanawapäällikkö; Otto Anterus, s. $\frac{1}{2}$ 1858, nimismies Tohmajärvellä, naim. toimitusmaam. tyttären Armida Malm'in kanssa; Elin Johanna Maria, s. $\frac{2}{9}$ 1860;

Jenny Sofia Fredrika, s. $\frac{4}{6}$ 1862, naim. kirkkoherran apul. Tahwo Puhakan kanssa, joka on s. $\frac{2^5}{8}$ 1857; Hilja Emilia, s. $\frac{2^6}{8}$ 1864; Eiel Juhana, s. $\frac{2^6}{3}$ 1866, ylioppilas; Bertha Alwina, s. $\frac{1^5}{1}$ 1868; Lauri Lennart, s. $\frac{7}{12}$ 1869, Inseolainen.

